

Farské zvesti

Časopis Gréckokatolíckej farnosti
Zosnutia Presvätej Bohorodičky
v Humennom

Ročník: 16. Rok: 2023 Číslo: 21.

Vydané pre vnútornú potrebu farnosti

Evanjelium nemožno ohlasovať abstraktne, vždy musí byť inkulturované

(z myšlienok pápeža Františka)

Budem vám rozprávať o dvoch bratoch, ktorí sú na Východe známi, do tej miery, že bývajú nazývaní „apoštoli Slovanov“.

Reč je o svätých Cyrilovi a Metodovi. Narodili sa v Grécku v 9. storočí v šľachtickej rodine, zriekli sa však politickej kariéry a svoj život zasvätili v mníšskom živote. Ich sen o živote v ústraní však netrval dlho. Boli vyslaní ako misionári na Veľkú Moravu, ktorá v tom čase zahŕňala mnoho národov. Sčasti už boli evanjelizované, ale prežívalo v nich mnoho pohanských zvykov a tradícií. Ich knieža požiadal o učiteľa, ktorý by im objasnil kresťanskú vieru v ich rodnom jazyku.

Prvou úlohou Cyrila a Metoda preto bolo dôkladne sa zoznámiť s kultúrou týchto národov. Ako refrén sa nám neustále vracia, že vieru je potrebné inkulturovať a kultúru evanjelizovať. Inkulturácia viery, evanjelizácia kultúry, to platí vždy! Cyril sa pýta, či majú abecedu; odpovedajú, že nie. A on odpovedá: „A či je možné napísať reč na vode?“ Pre hlásanie evanjelia a pre modlitbu je skutočne potrebné mať vhodný, príhodný, zvláštny nástroj. Vymyslel teda hlaholiku. Preložil Bibliu a liturgické texty. Ľudia cítia, že kresťanská viera už nie je „cudzí“, že sa inkulturovala, stáva sa ich vierou, vyslovovanou v ich materinskom jazyku.

Len si to predstavte: dvaja grécki mnísi dávajú Slovanom abecedu. Práve táto otvorenosť srdca medzi nimi zakorenila evanjelium. Títo dvaja mnísi sa nebáli, boli odvážni. Čoskoro sa však rozpútali spory s niektorými zástancami latinskej liturgie, ktorí cítili, že sú pripravení o monopol ohlasovania medzi Slovanmi – zasa jeden boj vo vnútri Cirkvi, vždy je to podobné! Ich námietka je síce náboženská, ale iba zdanlivo: Boha možno chváliť – hovoria – iba v troch jazykoch napísaných na kríži, po hebrejsky, grécky a latinsky. Ich mentalita bola uzatvorená, aby obhájili svoju autonómiu. Cyril však odpovedá rázne: „*Boh chce, aby ho každý národ chválil vo svojom jazyku.*“ Spolu so svojím bratom Metodom sa obrátil na pápeža a ten schválil ich liturgické texty v slovanskom jazyku, nechal ich položiť na oltár Chrámu Panny Márie Väčšej (Santa Maria Maggiore) a zaspieval spolu s nimi chvály Pána podľa týchto kníh. Cyril zomrel o niekoľko dní neskôr, jeho pozostatky sú dodnes uctievané tu v Ríme, v Bazilike sv. Klimenta. Metod bol napokon vysvätený za biskupa a poslaný späť na územie Slovanov. Musel tam vytrpieť mnoho, bol dokonca uväznený, avšak,

bratia a sestry, my vieme, že Božie slovo nie je spútané a šíri sa medzi týmito národmi.

Pri pohľade na svedectvo týchto dvoch mužov, ktorí boli z vôle sv. Jána Pavla II. zaradení medzi spolupatrónov Európy a o ktorých napísal encykliku *Slavorum apostoli*, vidíme tri dôležité aspekty.

Predovšetkým je tu jednota. Gréci, pápež, Slovania: v tom čase existovalo v Európe nerozdelené kresťanstvo, ktoré spolupracovalo na

evanjelizácii.

Druhým dôležitým aspektom je inkulturácia, o ktorej je potrebné evanjelizovať kultúru! Inkulturácia ukazuje, že evanjelizácia a kultúra spolu úzko súvisia. Evanjelium nemožno ohlasovať abstraktne, v akejsi destilovanej podobe. Nie! Evanjelium musí byť inkulturované a je tiež výrazom kultúry. A posledným aspektom je sloboda. Pri ohlasovaní evanjelia potrebujeme slobodu, ale sloboda vždy potrebuje odvahu. Človek je tým slobodnejší, čím je odvážnejší a nedáva sa spútať tým, čo slobodu berie.

Prosme svätých Cyrila a Metoda, apoštolov Slovanov, aby boli pre iných nástrojmi „slobody v láske“. Buďte tvoriví, vytrvalí a pokorní v modlitbe a službe.

Svätý apoštol Andrej

(Liturgický kalendár – 30. november)

Svätý a všechválny apoštol Andrej Prvopovoláný je prvý povolaný k apoštolskej práci Ježišom Kristom.

Sv. Andrej sa narodil v Betsaide, v mestečku na brehu Tiberiadského jazera, neďaleko Kafarnauma. Jeho meno (Andrej) pochádza z gréčtiny (gr. Ἀνδρέας) a znamená mužný odvážny, pevný.

Pôvodom bol rybár – ako celá jeho rodina. Detstvo a mladosť prežil v Betsaide a potom, už s manželkou a mladším bratom Šimonom Petrom sa usadili v prístavnom meste Kafarnaum. Aj tam sa venoval rybárstvu.

Veľký vplyv na život Andreja malo vystúpenie Jána Krstiteľa. Spolu s Jánom, Zebedejovým synom, neskoršie Jánom apoštolom, patrili medzi verných učeníkov Jána Krstiteľa.

Keď Ján Krstiteľ raz s nimi stál, videl Pána Ježiša ísť smerom k nim, povedal im: „*Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta*“. (Jn 1, 29) Na druhý deň im znova povedal: „*Hľa, Boží Baránok!*“ (Jn 1, 36) Oni sa pohli za Ježišom. Vtedy zostali s ním. Andrej potom vyhľadal svojho brata Šimona a povedal mu: „*Našli sme Mesiáša.*“ (Jn 1, 41) A priviedol ho k nemu.

Od toho času Andrej a Šimon dochádzali k Ježišovi a boli aj svedkami prvého zázraku, ktorý urobil na svadbe v Káne Galilejskej.

Z loďky Šimona Petra potom Kristus učil zástupy. Cirkevní otcovia nazývajú Andreja aj „privádzačom ku Kristovi“. Okrem toho, že priviedol ku Kristovi svojho brata Šimona Petra, priviedol k nemu aj chlapca s piatimi chlebami a dvoma rybami pri zázračnom rozmnožení chleba (Jn 6, 1-13) a takisto aj Grékov, ktorí prišli za Filipom s prosbou: „*Pane, chceli by sme vidieť Ježiša*“ (Jn 12, 21)

Po zoslaní Svätého Ducha žil najprv v Jeruzaleme, potom odišiel pravdepodobne do Bitýnie v Malej Ázii, južného Ruska, odtiaľ do Trákie (dnešné Bulharsko a Rumunsko) a nakoniec do gréckeho mesta Patras. V Grécku kázal Evanjelium, krstil ľudí a uzdravoval chorých. Prežil tu najúspešnejšiu apoštolskú misiu a výsledky jeho apoštolátu boli obdivuhodné. Množstvo ľudí, prevažne pohanov, uverilo v Krista, dávali sa krstiť a vytvorili kresťanskú Cirkev. Jeho apoštolát mal aj mnoho odporcov, čoho výsledkom bolo odsúdenie sv. Andreja na smrť.

Podľa tradície ho v Patrase ukrižovali (okolo roku 62) na kríži v podobe písmena X. Na kríž ho nepribili klincami, ale iba priviazali. Na kríži umieral tri dni.

Traduje sa, že keď sv. Andrej zbadal kríž v tvare X, s bázňou a dojatím vyriekol tieto slová: *„Raduj sa, kríž, posvätený Kristovým telom. Kým na tebe nezomrel Pán, bol si pre ľudí hrozný, no teraz ťa veriaci milujú a ochotne prijímajú, pretože vedia, aká je v tebe radosť a aká je za teba odmena. Preto smelo a radostne idem k tebe a ty ma s radosťou prijmi ako učeníka toho, čo na tebe zomrel. Ó, kríž Pánov, oddávna po tebe túžim, vrúcne milovaný, zober ma z tohto sveta a odovzdaj ma môjmu Učiteľovi, ktorý ma tebou vykúpil.“*

Keďže sa miestodržiteľ mesta bál reakcií ľudu, na druhý deň sa snažil Andreja sňať z kríža. Sluhovia sa nemohli Andreja ani len dotknúť, no aj množstvo iných ľudí, ktorí sa jeden po druhom ponáhľali odviazať ho, to nemohli, lebo im meravili ruky. Sv. Andrej sa modlil: *„Pane, Ježišu Kriste, nedopusť, aby som bol odviazaný od kríža, na ktorom som zavesený pre tvoje meno, no prijmi ma*

k sebe, Učiteľu, ktorého som poznal a miloval, a ktorého si želám čo najskôr uvidieť.“

Keď skončil tieto slová, obklopila ho nebeská žiara, jasnejšia ako blesk, že na ňu nikto nemohol pozeráť, a trvala pol hodiny. Nakoniec žiara zanikla a sv. apoštol umiera na kríži.

Na mieste, kde zomrel apoštol Andrej v gréckom meste Patra, stojí dnes krásny veľký chrám s trinástimi kupolami. V tomto chráme sa nachádza časť kríža v podobe písmena X, na ktorom zomrel apoštol Andrej.

Okolo roku 356 boli prenesené jeho ostatky do Konštantínopolu. Po páde Carihradu (1206) pozostatky sv. Andreja preniesli do katedrály v Amalfi (južne od Neapolu).

Kríž, na ktorom trpel a zomrel sv. Andrej sa v roku 1250 dostal do kláštora sv. Viktora v meste Marseille vo Francúzsku.

V 15. storočí preniesli apoštolovu hlavu do Ríma, kde ju s veľkou úctou uložili v chráme sv. Petra. V roku 1964 však pápež Pavol VI. preniesol túto relikviu do Patrasu, kde je uložená v chráme sv. Andreja.

Liturgický program

Liturgický program po 25. nedeli po Päťdesiatnici

od 20.11. do 26.11. 2023

Pondelok 20.11.	Bl. Jozafáta Hordaševská	06:30 sv. lit. (csl.) * <i>Mária</i>
		17:00 Veľká večiereň
Utorok 21.11.	Vstup Presvätej Bohorodičky do chrámu odporúčaný sviatok mirovanie, požehnanie detí	07:30 sv. lit. (csl.) * <i>Mária, František</i>
		16:30 sv. lit. (slov.) * <i>za farnosť</i>
Streda 22.11.	Sv. apoštol Filemon a spoločníci	18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Dáša</i> 2. † <i>Ján, Anna, Ladislav</i>
		06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Ján (panychída)</i>
Štvrtok 23.11.	Naši otcovia sv. Amfilochios, ikonijský biskup a Gregor, akragantský biskup	18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Aneta</i>
		06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Peter</i>
Piatok 24.11.	Sv. veľkomočenica Katarína Sv. veľkomočeník Merkúr zdržanlivosť od mäsa	18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Justína</i> 2. † <i>Jozef, Mária, Ivan</i>
		06:30 sv. lit. (csl.) † <i>Mária, Ján, Pavel</i>
Sobota 25.11.	Naši otcovia, hieromučeníci sv. Kliment, rímsky pápež, a sv. Peter, alexandrijský biskup	18:00 sv. lit. (slov.) 1. † <i>Milan, Mária</i> 2. † <i>František, Helena, Mária</i>
		07:00 sv. lit. (csl.) 1. † <i>Anna</i> 2. † <i>Mária</i>
Nedeľa 26.11.	Nedeľa Krista Kráľa Prep. otec Alypius Stípnik hl. 1 mirovanie	18:00 sv. lit. (slov.) † <i>Mária, František, Miroslav</i>
		07:30 sv. lit. (slov.) * <i>Ján</i>
		09:00 sv. lit. (csl.) * <i>za farnosť</i>
		11:00 sv. lit. (slov.) * <i>Eva, Tomáš</i>
		17:15 Večiereň
		18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Tatiana, Jozef s rod.</i>

Liturgický program

Liturgický program po Nedeli Krista Kráľa

od 27.11. do 03.12. 2023

Pondelok 27.11.	Sv. mučeník Jakub Perzský	06:30 sv. lit. (csl.) <i>† Juraj, Mária</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) 1. <i>† Milan</i> 2. <i>† Helena, Štefan, Ivan, Dušan</i>
Utorok 28.11.	Sv. mučeník Irenarch	06:30 sv. lit. (csl.) <i>† Michal</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Jozef, Andrea, Barbara...</i>
Streda 29.11.	Prepodobný Akakios	06:30 sv. lit. (csl.) <i>† o. Michal</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) <i>† Emil (panychída)</i>
Štvrtok 30.11.	Svätý apoštol Andrej Prvopovoláný	06:30 sv. lit. (csl.) <i>† Juraj, Miroslav</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) <i>† Michal, Katarína, Michal...</i>
Piatok 01.12.	Sv. prorok Nahum zdržanlivosť od mäsa	06:30 sv. lit. (csl.) * <i>SSR a NSI</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) * <i>SSR a NSI</i>
Sobota 02.12.	Sv. prorok Habakuk	07:00 sv. lit. (csl.) <i>† z ruž. spoločenstva</i>
		18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Juraj, Helena</i>
Nedeľa 03.12.	28. nedeľa po Päťdesiatnici Sv. prorok Sofoniáš hl. 2 Zbierka: Charita	07:30 sv. lit. (slov.) * <i>Jana, Patrícia, Jakub, Peter</i>
		09:00 sv. lit. (csl.) * <i>za farnosť</i>
		11:00 sv. lit. (slov.) * <i>Martina</i>
		17:15 Večiereň
		18:00 sv. lit. (slov.) * <i>Igor, Mária, Natália, Igor, Magdaléna, Anna, Emil s rod.</i>

Nedeľa Krista Kráľa

(historicko-teologický pohľad)

Všetci poznáme históriu starozákonných Izraelitov. Boli vyvoleným národom, vlastníctvom Boha; Boh bol ich Kráľom. On nad nimi vládol, on ich ochraňoval, viedol. A tak Izraelský národ nepotreboval, aby mu vládol človek. Nepotreboval „úrad“ kráľa.

Až raz, keď viera a odovzdanosť ľudu pravému Bohu ochabla, prišli starší Izraela za prorokom Samuelom a hovorili: „...ustanov nám kráľa, nech panuje nad nami, ako je to u všetkých národov!“ (1 Sam 8, 6). Samuel sa usiloval priviesť ich späť k úcte a poslušnosti Bohu. Starší sa však nedali prehovoriť, a Samuel predniesol ich prosbu Bohu. Dostal odpoveď: „*Vypočuj hlas ľudu... opovrhli mnou, aby som už nekraľoval nad nimi.*“ (1 Sam 8, 7).

A Boh prikázal, aby im ustanovil kráľa. Božím výberom sa ním stal Šaul.

Šaul však nekráčal cestou, ktorú mu určil Pán, a tak Samuel pomazal za kráľa mladíka z Betlehemu – Dávida (porov. 1 Sam 16, 1 - 15).

V histórii pre mnohých kráľov platilo, že sa v ich životoch objavovali mnohé chyby a nedostatky, ktoré boli často dôvodom nespokojnosti nielen ľudí, ale aj Boha. Začal sa vytvárať obraz kráľa, ktorý bude iný ako králi Božieho ľudu. Kráľ, ktorý bude nielen sám dokonalý, ale dokonalé bude i jeho kráľovstvo.

Takýto obraz nachádzame u proroka Daniela. Prorok hovorí o Synovi človeka, ktorý založí kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo svätosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja. Jeho vláda je večná, nikdy nezanikne a jeho kráľovstvo nebude nikdy zničené. (porov. Dan 7, 13 – 14).

Takéto kráľovstvo však nemôže existovať z ľudskej moci.

Slávnosť Krista Kráľa zaviedol pápež Pius XI. v roku 1925, aby predstavil vládcom sveta kresťanskú protiváhu Cirkvi.

Pôvodne sa Sviatok Krista Kráľa slávil v poslednú októbrovú nedeľu. Po Druhom vatikánskom koncile bol tento sviatok v Latinskej cirkvi preložený na poslednú nedeľu liturgického roku (pred začiatkom Adventu), čo bolo následne prispôbené aj v našej Cirkvi.

Ľudské predstavy o kráľoch majú viacero spoločných črt. Najcharakteristickejšia je snáď despotická vláda, vláda peňazí a majetku. **Akým je však Kráľom Kristus?** Kráľovstvo Ježiša Krista sa líši od mnohých ľudských predstáv. Kristus je kráľom bez služobníctva, bez armády, jeho jediným žezlom je kríž a namiesto despotizmu vládne prostredníctvom empatie, lásky, odpustenia, milosrdenstva, služby a obety.

Vláda Krista Kráľa, vláda dobra

(príbehy a myšlienky na rozjímanie)

Keď turecký sultán Soliman pochodoval na Belgrad, istá vdova sa mu prišla ponosovať, že sultánovi vojaci jej zobrali kravu, ktorá jej dávala mlieko, kým ona spala. Sultán jej povedal: „Musela si dobre spať, keď si nezbadala, že ti vojaci berú kravu.“ Starenka odpovedala: „Ja som si myslela, že každý

môže dobre spať, keď ma dobrého vladára.“

Táto odpoveď sa sultánovi tak páčila, že jej kravu nahradil.

Vláda dobra, pravdy, lásky a spravodlivosti pre všetkých je základom aj vlády Krista kráľa a takáto vláda je jediná, ktorá môže zachrániť svet.

Kristus Kráľ

Sv. Roman, mučeník, podstúpil mučenícku smrť pravdepodobne v roku 259, za prenasledovania cisára Valeriána. Historické doklady o jeho mimoriadnej úcte sú veľmi starobylého pôvodu, neraz pretkané legendami.

Jedna z nich hovorí o tom, že keď ho mučili, ukrutnému sudcovi povedal: „Ježiš Kristus je Boží Syn, je pravý Boh

a ak nechceš uveriť mojim slovám, opýtaj sa toho nemluvniatka“ - a ukázal na celkom malé dieťa, ktoré istá kresťanská matka držala na rukách.

A dieťa akoby chcelo potvrdiť výpoveď žalmu (porov. Ž 8, 3), zvolalo: „Ježiš je pravý Boh!“

Všetkých prítomných zachvátila posvätná bázeň.

Mať nádej

Americký arcibiskup Fulton Sheen, ktorý bol známy aj ako televízny a rozhlasový kazateľ, raz pri otázke o pokání povedal takúto myšlienku:

„Začiatok obrátenia je začiatkom rozvoja, vztahu: Byť hriešnikmi, to je naše nešťastie, ale byť si toho vedomí, to je naša nádej.“